

MỘT SỐ GIẢI PHÁP XÂY DỰNG “LỚP HỌC HẠNH PHÚC” TẠI TRƯỜNG TIỂU HỌC TẢN LĨNH

I. ĐẶT VẤN ĐỀ

1. Tính cấp thiết phải tiến hành sáng kiến.

Bác Hồ đã từng khẳng định: *“Tất cả mọi người sinh ra đều có quyền được sống, quyền tự do và quyền mưu cầu hạnh phúc”* Như vậy, hạnh phúc là mưu cầu của mỗi cá nhân, là cái đích vươn đến, là mục tiêu phấn đấu trong cuộc đời của mỗi con người. Với học sinh, để có được hạnh phúc, trước hết là được sống trong một gia đình hạnh phúc, được sự yêu thương của bố mẹ và người thân. Bên cạnh đó, các em cần được trưởng thành trong một ngôi trường hạnh phúc, nơi các em được học tập, được vui chơi, chia sẻ, được thấu hiểu, yêu thương và tôn trọng. Nhưng thực tế thì sao? Hàng loạt những chuyện không vui đã và đang xảy ra trong môi trường học đường: tỉ lệ stress học đường tăng nhanh chóng, bạo lực học đường ở mức báo động, mối quan hệ thầy trò ngày càng căng thẳng, phụ huynh dân chủ quá trớn, ... tất cả những điều đó được phản ánh thường xuyên qua các kênh truyền thông, là một điều nhức nhối của xã hội nói chung và nền giáo dục nói riêng.

Các năm học gần đây, đặc biệt là năm học 2023 - 2024 là năm học có nhiều thay đổi về nội dung chương trình học cũng như việc đổi mới về phương pháp dạy học theo hướng phát triển năng lực. Trong mấy năm học gần đây, nhiều trường đã chú trọng việc xây dựng trường học hạnh phúc, lớp học hạnh phúc.

Ngay từ đầu năm học tháng 9, phòng giáo dục huyện Ba Vì đã quan tâm chỉ đạo và giao nhiệm vụ năm học 2023 - 2024 là năm học đặt ra nhiều thách thức với các trường học và giáo viên, bên cạnh nhiệm vụ trọng tâm chất lượng giảng dạy thì việc xây dựng trường học hạnh phúc, lớp học hạnh phúc cũng phải quan tâm chú trọng. Câu hỏi lớn lúc này là: Làm thế nào để mỗi ngày học sinh đến trường là một ngày vui, giáo viên đến trường là một niềm hạnh phúc, quan hệ thầy trò là động lực để học sinh vươn tới tri thức? Theo tôi, xây dựng trường học hạnh phúc là việc làm cấp thiết cần được các nhà giáo dục quan tâm lúc này. Muốn vậy, ta cần bắt đầu xây dựng hạnh phúc từ chính lớp học của mình. Hiện tại có rất ít tài liệu bàn sâu và đưa ra giải pháp cho vấn đề này, đồng nghiệp, nhà trường chưa có kinh nghiệm để giải quyết và khắc phục.

Với vốn kinh nghiệm còn ít ỏi của mình, cùng với việc thực hiện giảng dạy đổi mới tiếp cận năng lực học sinh trong thời gian vừa qua, tôi mạnh dạn nghiên cứu vấn đề mới này: ***“Một số giải pháp xây dựng “Lớp học hạnh phúc” tại Trường Tiểu học Tản Lĩnh”*** để tìm ra câu trả lời thiết thực nhất cho mình, cho đồng nghiệp và cho các em học sinh.

2. Mục tiêu của đề tài, sáng kiến.

Thông qua việc nghiên cứu đề tài “*Một số giải pháp xây dựng Lớp học hạnh phúc tại trường Tiểu học Tân Lĩnh*” với mục đích đưa ra một số biện pháp giúp giáo viên tổ chức lớp học hạnh phúc hiệu quả. Giúp giáo viên có giải pháp để có thể giải tỏa áp lực, căng thẳng trong quá trình dạy học và giáo dục của mình. Từ mục tiêu xây dựng trường học thân thiện, học sinh tích cực, tìm ra các giải pháp xây dựng Lớp học hạnh phúc tại trường Tiểu học Tân Lĩnh. Từ đó mỗi giáo viên yêu nghề và thành công hơn trong sự nghiệp trồng người.

3. Thời gian, đối tượng, phạm vi nghiên cứu.

- **Thời gian:** Đề tài được nghiên cứu áp dụng trong phạm vi nhà trường trong 2 năm học (2022 - 2023 và 2023 - 2024).

Thời gian bắt đầu thực hiện từ tháng 9 năm 2022

- **Đối tượng, phạm vi nghiên cứu:** Đối tượng nghiên cứu là học sinh Lớp 2A5, 2A6, Trường Tiểu học Tân Lĩnh.

II. NỘI DUNG CỦA SÁNG KIẾN

1. Hiện trạng vấn đề

1.1. Thuận lợi

* Học sinh: ngoan chủ động trong học tập, giao tiếp cũng như trong tiếp cận thông tin xã hội. Các em thích đến trường, ngoài học tập các em cũng rất thích các hoạt động tập thể.

* Phụ huynh: Bên cạnh đó cũng luôn được phụ huynh đồng hành, ủng hộ nhiệt tình, luôn muốn con em mình được học trong một trường học an toàn, lớp học hạnh phúc và tham gia nhiều hoạt động học tập tích cực.

* Giáo viên: Nhiệt tình, yêu nghề mến trẻ, tâm huyết, có tay nghề chuyên môn vững, luôn say sưa tâm huyết với công việc.

1.2. Khó khăn

* Học sinh:

Về tâm sinh lí học sinh Tiểu học đa số là ham chơi, ít chú ý, một số em hiếu động. Việc thực hiện đi vào nề nếp các em vẫn chưa coi trọng, cứ làm những gì mình thích, không quan tâm đến nội quy, các em ngồi học một cách thụ động, không tham gia các hoạt động nhóm và trò chơi vận động. Hơn nữa việc học kéo dài dễ gây mệt mỏi, nhiều em chưa tự giác, khả năng chú ý chưa cao, thường dễ mất tập trung.. Một số học sinh còn hiếu động, chưa chú ý, tích cực trong giờ học, chưa tự hoàn thành các nhiệm vụ học tập của bản thân, chưa tự giác tham gia các hoạt động học tập. Mỗi ngày đến trường chưa thật sự là một ngày vui.

Một số học sinh thường hay tự ti, mặc cảm, sợ sệt, nhút nhát, chưa biết thể hiện mình trước lớp, chưa chủ động chia sẻ với thầy thầy, bạn bè

* Phụ huynh:

Một số bộ phận phụ huynh còn hạn chế về nhận thức nên việc quan tâm con cái học hành còn ít và chưa chu đáo. Nhiều gia đình các em khó khăn, lại đông con hay do đặc thù của công việc nên một số gia đình bố mẹ bận công việc do mưu sinh nên chưa thật quan tâm đến việc học của con, thiếu sự quan tâm, chia sẻ với con. Nhiều học sinh có bố mẹ chia tay nhau nên bị thiệt thòi nhiều về tình cảm, tinh thần và sự chăm sóc.

* Giáo viên:

Đầu năm, tôi có thực hiện một cuộc khảo sát toàn bộ giáo viên với câu hỏi “Thầy (cô) có hạnh phúc khi đến trường không?” Kết quả đa số các thầy rất ít hạnh phúc khi đến trường, nguyên nhân chủ yếu là do giáo viên bị áp lực từ nhiều phía như: Khối lượng kiến thức, nội dung chương trình; kết quả thi, thành tích trong giáo dục; áp lực từ phía phụ huynh, từ phía xã hội.

Áp lực từ chính bản thân mỗi giáo viên: Giáo viên luôn mong muốn học sinh phải hoàn thành tốt những điều mà mình đã lập trình sẵn và khi học sinh

không đạt được những kì vọng ấy, chúng ta trở nên chán nản, mệt mỏi, nhiệt huyết với nghề giảm sút, thậm chí có giáo viên còn có ý định bỏ nghề. Bên cạnh đó, trình độ công nghệ thông tin còn hạn chế nên việc tìm tư liệu thông tin về lớp học hạnh phúc còn ít nên còn gặp nhiều khó khăn.

Với giáo viên và học sinh, mỗi ngày đến trường không còn là một ngày vui, lớp học không còn là lớp học theo đúng nghĩa của giáo dục.

1. 3. Số liệu điều tra:

Tôi đã tiến hành khảo sát tâm lý học sinh của hai lớp 2A6, 2A7 năm học 2023 - 2024 với câu hỏi ***“Con có hạnh phúc khi đến trường không?”***. Tôi nhận được kết quả như sau:

STT	Mức độ	2A6	2A7
1	Chưa bao giờ hạnh phúc (%)	2,5	4,9
2	Hiếm khi hạnh phúc (%)	30,7	34,1
3	Thỉnh thoảng hạnh phúc (%)	46,1	43,9
4	Thường xuyên hạnh phúc (%)	20,5	17,1

Từ kết quả trên, ta nhận thấy vẫn có học sinh hiếm khi hạnh phúc khi đến trường, tỉ lệ học sinh thỉnh thoảng hạnh phúc cao hơn nhiều so với tỉ lệ học sinh thường xuyên hạnh phúc. Ở hai lứa tuổi, hai lớp khác nhau nhưng cảm giác hạnh phúc khi được đến trường ở cả lớp đều rất ít.

Nguyên nhân chủ quan: Ý thức học tập chưa cao, hiếu động, nghịch ngợm; Thiếu tự tin, ngại giao tiếp, không biết thể hiện bản thân, một số bạn bị thú vui lôi kéo như nghiện game, chơi đánh bài.

Nguyên nhân khách quan: Do áp lực thi cử, học hành và sự kì vọng của thầy cô, cha mẹ, do bạo lực học đường, do tiết học của thầy không gây được hứng thú.

2. Giải pháp thực hiện

Dựa trên những tiêu chí xây dựng lớp học hạnh phúc, tôi thấy rằng, để có một lớp học hạnh phúc thực sự, ngoài giải pháp vĩ mô thì cần có những giải pháp vi mô, đó là những việc khả thi chúng ta có thể làm được ngay, nằm trong tầm tay của ngành Giáo dục, của mỗi thầy giáo và học sinh. Từ thực trạng nêu trên, tôi mạnh dạn đưa ra một số giải pháp để cải thiện hạnh phúc của giáo viên và học sinh trong mỗi lớp học mà bản thân tôi đã áp dụng thực hiện ngay tại lớp học của mình. Các giải pháp xây dựng lớp học hạnh phúc cần được thực hiện ưu tiên hàng đầu. Từ những lý do, những cơ sở lý luận, thực trạng và những suy nghĩ của bản thân về việc thực hiện nhiệm vụ trọng tâm “Một số biện pháp xây dựng lớp học hạnh phúc hiệu quả” như đã trình bày ở trên, tôi xin đưa ra một số giải pháp sau:

*** Những giải pháp chung:**

1. Giải pháp 1: **Tìm kiếm tài liệu về lớp học hạnh phúc.**
2. Giải pháp 2: **Đổi mới bản thân, kiến tạo hạnh phúc.**
3. Giải pháp 3: **Ứng xử sư phạm nâng cao năng lực nhà giáo.**
4. Giải pháp 4: **Nâng cao hiệu quả giảng dạy.**
5. Giải pháp 5: **Đổi mới giờ sinh hoạt cuối tuần.**
6. Giải pháp 6: **Hoạt động của nhà trường góp phần xây dựng các lớp học hạnh phúc.**
7. Giải pháp 7: **Xây dựng phòng học thân thiện.**

*** Giải pháp từng phần:**

1. Giải pháp 1: Tìm kiếm tài liệu về lớp học hạnh phúc

Đây là bước làm đầu tiên rất quan trọng là cơ sở nền tảng ban đầu Đây là đề tài thuộc lĩnh vực mới, tài liệu tham khảo còn hạn hẹp và gần như không có, nếu có chỉ là những khái niệm chung nhất, chưa rõ ràng cụ thể nên rất khó khăn khi thực hiện. Ban đầu tôi chưa hiểu hết về khái niệm này, tôi cũng không biết bắt đầu từ đâu, phải làm như thế nào vì khái niệm “Trường học hạnh phúc”, “lớp học hạnh phúc” rất trừu tượng. Một số trường đang bắt đầu thực hiện nhưng gặp nhiều gian nan, thử thách. Hiện tại có rất ít tài liệu bàn sâu và chưa đưa ra giải pháp hữu hiệu cho vấn đề này, đồng nghiệp và nhà trường chưa có kinh nghiệm để giải quyết và khắc phục.

Để vượt qua khó khăn ban đầu này, tôi vẫn tiến hành tự tìm hiểu trên Internet, qua theo dõi thêm phóng sự về trường học hạnh phúc, lớp học hạnh phúc trên VTV7 của Đài Truyền hình Việt Nam, gọi cho tôi được một số kinh nghiệm để thực hiện nó được dễ dàng. Tuy tư liệu tìm hiểu được không có nhiều nhưng đã mở ra cho tôi nhiều ý tưởng cũng như định hướng cho tôi cách đi đúng đắn. Từ đây, tôi nhận thấy chủ đề này là một vấn đề hay là không hề khó thực hiện mà lại thiết thực. Trong năm học này tôi bắt tay vào làm ngay và bước đầu đã thu được nhiều kết quả và bài học quý.

2. Giải pháp 2: Đổi mới bản thân, kiến tạo hạnh phúc

Tôi rất tâm đắc một câu nói của thiền sư Thích Nhất Hạnh, một câu nói bao hàm tất cả những giá trị và vị ngọt hương gửi đến những ai làm về giáo dục “Thầy hạnh phúc sẽ thay đổi cả thế giới”.

Khi đã hiểu khái niệm này và nhận thức đúng, đưa vào vận dụng hành động thực tế. Xây dựng trường học hạnh phúc trước hết bản thân cần thiết phải thay đổi, làm bản thân mình phải hạnh phúc thì mới làm cho người khác hạnh phúc.

Mỗi sáng đến trường, tôi đều tự hỏi bản thân hôm nay mình có đủ bình yên, mình có đủ hạnh phúc không? Nếu chưa đủ, tôi cần nhanh chóng làm dịu bản thân lại để lên lớp mang những điều tốt lành đến học sinh.

Bao giờ cũng vậy, khi vào đầu tiết buổi sáng, vào lớp gặp các em học sinh, sau khi lớp trưởng cho các bạn chào thầy. Để lấy tâm thế vui vẻ tôi thường bắt đầu cười thật tươi bằng câu chào: “Thầy chào các bạn lớp 2A6 thân yêu! hoặc có thêm bằng các câu khen ngợi như: “Hôm nay lớp mình thật sạch đẹp”, để tránh nhàm chán, tôi thay bằng câu hài hước, vui vẻ hơn hôm khác tôi nói “Thầy thấy lớp mình không những có vườn hoa đẹp mà lớp còn sạch nữa”, hoặc thay đổi ngữ điệu khi nói: “Hôm nay lớp quá... quá sạch đẹp”!,... Còn khi muốn tiết học bắt đầu. có thể tôi sẽ hỏi câu “Bây giờ các bạn sẵn sàng học chưa?” Thêm những cử chỉ hành động đẹp hoặc thêm một mẩu chuyện vui, lời hát nữa thì càng tốt. Giáo viên nên cười nhiều hơn với học sinh để tạo một bầu không khí thân thiện, vui vẻ trong giờ học, làm cho các con cảm thấy được chào đón.

Khi các em đã yêu quý thầy thì các em sẽ luôn hợp tác, giúp đỡ thầy. Vì khi đó tiết học sẽ diễn ra vui vẻ, tự nhiên, việc học của học sinh đạt hiệu quả, tiết dạy của thầy sẽ thành công.

Để xứng đáng với sứ mệnh vẻ vang và cao cả trong sự nghiệp trồng người, xứng đáng với sự tôn vinh và niềm tin yêu của xã hội, bản thân mỗi nhà giáo chúng ta phải luôn có nhận thức đúng đắn, sâu sắc về vị thế của nghề sư phạm, trọng trách cao cả của mình trong xã hội. Tích cực tu dưỡng, rèn luyện phẩm chất đạo đức, tác phong, lối sống, ứng xử nhân văn để mỗi nhà giáo thực sự là những tấm gương sáng về nhân cách, đạo đức cho học sinh noi theo. Hãy yêu thương học trò bằng tất cả trái tim và tấm lòng nhân ái của mình, hãy lan tỏa cho các con niềm tin và tình yêu vào cuộc sống, vào tương lai bằng chính những ứng xử đầy tính nhân văn của mình.

3. Giải pháp 3: Ứng xử sư phạm nâng cao năng lực nhà giáo.

Ứng xử sư phạm nâng cao năng lực nhà giáo thể hiện ở năng lực ứng xử sư phạm xử lý các tình huống trong giáo dục. Ở thời điểm trước đó tôi cứ cho rằng mình đã làm tốt nhất rồi nhưng hoàn toàn không phải. Tôi cứ cho rằng chỉ cần quan tâm nghiêm khắc với học sinh là học sinh đã cảm nhận được tình yêu thương ấm áp từ thầy. Mỗi khi học sinh mắc lỗi khi tôi còn bực dọc, trách mắng, đôi khi còn buông lời khó nghe. Nhưng điều đó chưa hoàn toàn đúng bởi vì những câu nói, mỗi hành động của thầy đều có ảnh hưởng sâu sắc đến học sinh.

Đối với các em học sinh tiểu học ít có bạo lực học đường mà chỉ là những mâu thuẫn nhỏ nhặt. Tuổi các em còn nhỏ, ở lứa tuổi này, khi chơi, khi học, khi giao tiếp, đặc biệt khi giờ ra chơi thường xảy ra các mâu thuẫn. Một số phụ huynh mong muốn phải được truy cứu, xem xét xử lý cho thỏa đáng. Đòi hỏi thầy phải xử lý hàng ngày hằng giờ, mất nhiều thời gian của lớp, đôi khi làm cho giáo viên rất mệt mỏi, rất dễ cáu gắt, dẫn đến thường hay đưa ra lời nhắc nhở, trách móc, thậm chí đưa ra các hình phạt cho học sinh nhằm hạn chế các lỗi của em. Nhưng cách làm này đôi khi cũng làm cho em có căng thẳng không dám vi

phạm hay làm sai, vì bị sợ bị trách phạt. Để giúp các em nhận ra khuyết điểm của mình, tôi nhẹ nhàng phân tích, nhắc nhở. Nhân cách của các em cũng hình thành qua các hoạt động qua các mối quan hệ xung quanh theo thời gian. Để giúp em hoàn thiện nhân cách cũng như là kỹ năng sống, giáo viên sẽ là người giúp đỡ các con. Giáo viên nhận xét, góp ý một cách khéo léo về những điều các con làm sai hoặc làm chưa tốt, không nên chê bai. Mỗi lời nói, hành động của thầy sẽ là nguồn lực để các em thay đổi theo hướng tích cực.

Khi có sự việc xảy ra, bản thân tôi phải hết sức bình tĩnh, kiềm chế cảm xúc, tránh những câu hỏi tại sao như: *Tại sao con lại nói bạn thế? Tại sao con lại đánh bạn?* Nên cho học sinh lần lượt trình bày, tôi nhẹ nhàng tìm cách giải quyết giúp các con có kỹ năng sống, rút ra bài học cho bản thân, tự thấy lần sau mình cần phải đối xử với bạn phù hợp, chan hòa hơn, hướng các em đến những điều tốt. Nếu bạn nào cảm thấy mình làm chưa đúng thì hãy suy nghĩ lại, tạo cơ hội cho các con sửa sai. Mong các con có những hành vi đúng đắn thân thiện yêu thương nhau hơn để chơi cùng nhau vui vẻ hơn. Cũng không phải là bỏ qua những lỗi mà tìm cách xử lý một cách nhẹ nhàng êm đẹp.

Kiểm chế cảm xúc bản thân không phải là quá thân thiện làm cho học sinh cho rằng thầy hiền lành, mà hãy thay đổi bằng những hành động và thói quen đầu tiên trong cách ứng xử sư phạm. Đòi hỏi giáo viên phải bằng tình yêu thương học sinh đưa ra cách giải quyết hợp lý, nếu xử lý được các tình huống sư phạm càng khéo léo thì càng tuyệt vời. Sau đây là một số tình huống thường gặp trong giờ học cũng như trong các hoạt động mà hằng ngày, hằng giờ các thầy cô gặp phải.

Tình huống 1: Học sinh nói chuyện trong giờ học

Đầu năm học, khi nhận lớp có một học sinh thường xuyên hay nói chuyện trong giờ học, không tập trung vào bài. Để giúp học sinh đỡ thói quen này mỗi khi học sinh tự nói chuyện quay xuống nói chuyện. Tôi bình tĩnh vui vẻ, tươi cười nói, thường dùng các câu như: Em có chuyện gì đấy? em có cần bạn giúp gì không? Thầy có thể giúp em nếu em chưa hiểu bài nhé. Lúc đó tôi sẽ hướng em tiếp đã vào bài học.

Tình huống 2: Lớp học không sạch

Tình huống này cũng xảy ra thường xuyên trong các lớp học. Một buổi sáng đầu giờ học, khi giáo viên bước vào lớp, trên bục giảng có một vài giấy rác. Nếu gặp tình huống này tâm lý giáo viên thường tỏ ra khó chịu. Nhưng đây chỉ vì một số học sinh hay nghịch ngợm hay do chưa có thói quen để rác không đúng nơi quy định. Gặp tình huống này cũng là cơ hội để giáo dục các em học sinh đó. Giáo viên vẫn bình tĩnh vui vẻ, có thể nói là lớp học của chúng ta hôm nay chưa được sạch lắm vì có một số giấy trắng nằm ngay vị trí phía trên lớp học mà chúng mình đều dễ nhìn thấy khi nhìn lên học bài. Vậy bạn nào có thể

giúp thầy nhặt đi để cho lớp mình đẹp hơn? Chắc chắn là sẽ có học sinh xung phong dọn lớp. Sau khi lớp đã được dọn sạch đẹp giáo viên có thể nói cảm ơn bạn đó nên lớp học mình đã trở nên sạch đẹp, vậy bây giờ chắc chắn thầy và các con sẽ học sẽ có những tiết học thoải mái hơn, dễ chịu hơn. Vậy từ bây giờ chúng mình cùng cố gắng giữ lớp sạch đẹp như thế này nhé. Qua đây nhắc nhở học sinh chưa có ý thức đồng thời nhắc nhở cả lớp học sinh ý thức giữ gìn vệ sinh chung. Hiệu quả các em ít bày giấy rác, tự ý thức giữ gìn lớp sạch sẽ, yêu quý lớp học hơn.

Tình huống 3: Có học sinh nói không tốt về bạn

Sau giờ ra chơi có Hào đến gặp thầy giáo: “Con thưa thầy, bạn Nam nói với các bạn ghét con ạ.” Trong tình huống này giáo viên có thể hỏi em đó nguyên nhân hoặc trong tình huống này tôi lấy ý kiến tập thể ra của đa số học sinh ra để học sinh hiểu ra và hòa đồng với bạn. Chờ đến giờ vào lớp, sau khi vào lớp ổn định xong, giáo viên có thể hỏi cả lớp: Trong lớp mình có bạn Hào, thầy cũng thấy bạn Hào rất ngoan ngoãn hiền lành, tuy bạn chỉ hơi nhút nhát nhưng lại chơi với các bạn rất vui vẻ, hay giúp lớp mình nhiều việc, các bạn thấy có đúng không? Thầy thấy bạn đáng quý, thầy muốn hỏi cả lớp, có ai ghét bạn Hào không? Đương nhiên đa số cả lớp sẽ nói đồng thanh nói “không ạ”. Giáo viên có thể tiếp tục hỏi tiếp: Vậy lớp mình những bạn nào yêu quý bạn Hào thì giơ tay. Chắc chắn lúc này cả lớp sẽ ra tay giơ tay thể hiện mình rất yêu quý bạn, mình không phải là người ghét bạn. Sau đó thầy đưa ra lời khuyên, các con hãy đoàn kết và giúp đỡ lẫn nhau để lớp mình cùng học tiến bộ nhé. Lúc này bạn Hào cảm thấy rất vui khi được thầy khen, đồng thời cũng nhắc nhở bạn Nam thấy ra lỗi sai của mình, đồng thời cả lớp cũng được một bài học về đoàn kết.

Khi học sinh đối xử với bạn chưa đúng các con thường hay thưa thầy nhờ thầy giải quyết hãy nhẹ nhàng đưa ra lời khuyên cho tất cả các con thấy rằng cần bao dung độ lượng. Làm cho cả chính học sinh trong lớp cũng phải thay đổi, không bị cảm thấy bạo lực ngay từ bạn bè.

Khuyến các em nói lời hay, làm việc tốt, đoàn kết giúp đỡ nhau tiến bộ. Biết sống yêu thương, chan hòa vui vẻ, quan tâm tôn trọng mọi người xung quanh, hướng các em tới những điều tốt đẹp hơn.

Lưu ý không phải lúc nào cũng xử lý ngay sự việc một cách thông suốt, nhẹ nhàng, Nếu đang lúc bận rộn, chưa tìm ra cách giải quyết, hay đang lúc nóng giận mà sự việc không cần thiết phải xử lý ngay thì có thể nán lại thời gian. Hẹn học sinh ra chơi gặp thầy trao đổi để có thời gian nghe rõ hơn ý kiến của các con, đồng thời sự việc cũng được lắng xuống do học sinh cũng đã bớt căng thẳng suy nghĩ thấu đáo tìm ra đúng sai. Lúc đó thầy có thêm thời gian suy nghĩ tìm ra giải quyết tốt nhất. Sự việc lúc đó giải quyết nhẹ nhàng hơn. Vì vậy chọn thời gian thích hợp là giải pháp lựa chọn sáng suốt.

Kết quả thật tuyệt vời là giáo viên chủ nhiệm nhiều năm tôi rồi mà bây giờ tôi cảm thấy mình nhiều thay đổi: phong thái nhẹ nhàng hơn, sống bao dung độ lượng và cảm thấy hạnh phúc an toàn hơn, hạnh phúc với nghề mình đã chọn. Khuyến các em làm nhiều việc tốt ngay cả khi đối xử với bạn bè ở lớp, ở nhà hay ở nhà hay trong xã hội. Kết quả mỗi học sinh tự cảm thấy hạnh phúc tích cực, lớp học hạnh phúc.

4. Giải pháp 4: Nâng cao hiệu quả giảng dạy

Các trường học đang trong công cuộc đổi mới về chương trình sách giáo khoa đầy khó khăn thách thức. Nhưng điều đầu tiên cần thay đổi, cần thực hiện song song đó là giáo dục kỹ năng, năng lực và còn chú ý giáo dục những phẩm chất tốt đẹp, phát huy hết năng lực sở trường cho học sinh.

Năng lực mỗi em là khác nhau, với một số em học còn chậm bản thân em đó đã thầy gắng lắm rồi nhưng chỉ làm được đến một giới hạn nhất định. Là giáo viên cần nắm được khả năng của mỗi em, nhìn thấy sở trường của các em để động viên các em phát huy năng lực sở trường đó.

Tôi thường xuyên dùng công thức “khen” trước “chê” sau, nghĩa là, dù tệ đến đâu cũng cố gắng tìm ra vài điểm tích cực để khen. Tránh chê bai trách móc khi học sinh làm sai, học cách chấp nhận những lỗi sai của các em.

Trong giờ học nào cũng vậy, tâm lý chung của học sinh là sợ trả lời sai, khi các em trả lời chưa đúng hay làm sai một phép tính, một bài toán, ... thầy luôn phải chấp nhận những lỗi sai của học trò. Khi học sinh làm bài sai, giáo viên đừng vội buồn mà nên cho các em làm lại hoặc đưa ra gợi ý định hướng để các con làm lại cho đúng, đặc biệt với học sinh yếu, học sinh học hòa nhập để giúp các em được thấy mình là một phần của lớp.

Khi khen cần cụ thể, tránh khen chung chung. Ví dụ Thầy thấy con có vẽ làm thành thạo tính cộng dạng này đây, trong đoạn văn của con có 1 câu con đã nhân hóa, so sánh rất hay mà thầy rất thích đó là con nói rằng: Con mèo nhà em đi như một hoa hậu, hay câu bông hoa hồng xinh đẹp điệu đà như một nàng công chúa. Hay con đã làm tốt hoặc nắm chắc bài toán về nhiều hơn rồi đây.... Hạnh phúc được bồi dưỡng tình yêu thương kèm những lời động viên cụ thể, việc làm nhỏ cụ thể, đặc biệt với những em học yếu đó sẽ là khích lệ động viên làm các em tự tin vui vẻ trong học tập, mong muốn đi học, thấy mình hạnh phúc vì đã có công vào tiết học, mong muốn được đến trường đến lớp, mỗi ngày đến trường thực sự là một ngày vui.

Tiêu chí về dạy và học, trong đó tập trung vào việc tạo các điều kiện tốt nhất để mỗi học sinh có cơ hội phát triển, thể hiện và khẳng định năng lực, giá trị của bản thân; sử dụng các phương pháp và hình thức tổ chức dạy học tạo hứng thú, phù hợp và chấp nhận sự khác biệt tâm lý, thể chất, hoàn cảnh của mỗi học sinh. Tôi rất tâm đắc với một câu nói về sự đánh giá, đó là: đừng đánh giá

khả năng của một con cá qua việc leo cây. Mỗi một học sinh sẽ có một đặc điểm, hoàn cảnh cũng như khả năng khác nhau. Vì vậy, mỗi người làm giáo dục như chúng ta là phải biết làm thế nào để học trò của mình có thể phát triển theo đặc điểm, hoàn cảnh và khả năng đó. Đây cũng là những tiền đề động lực thúc đẩy sự thành công của việc đổi mới chương trình sách giáo khoa hiện nay.

Với tôi, mỗi giờ lên lớp là một sự đổi mới. Việc đổi mới phương pháp dạy học luôn được chú trọng, trong mỗi tiết học, học sinh được phát huy tối đa vai trò chủ động, sáng tạo trong việc hình thành và tiếp nhận kiến thức mới cũng như vận dụng vào thực tiễn. Mọi đối tượng học sinh đều được quan tâm và được ghi nhận kết quả làm việc trong mỗi giờ học.

Giáo viên cần thường xuyên nâng cao trình độ chuyên môn, nghiệp vụ nhà giáo và khả năng sử dụng ứng dụng công nghệ thông tin vào bài dạy, có phương pháp dạy học hiệu quả, tạo hứng thú, lôi cuốn người đọc. Một lớp học hạnh phúc được xây dựng chủ yếu dựa trên các mối quan hệ tích cực.

Cha mẹ học sinh cũng có nhiều thay đổi, phụ huynh không quá cầu toàn, không gây áp lực với con, thường xuyên quan tâm và động viên con học tập đúng cách hơn. Phụ huynh tôn trọng và tin tưởng giáo viên, phụ huynh yên tâm các con em mình được học trong ngôi trường, lớp học an toàn.

Kết quả sau một thời gian thực hiện, tôi cảm thấy kết quả cũng có chuyển biến theo chiều hướng tích cực. Giáo viên bớt nóng giận mà vui vẻ hạnh phúc, có nhiều tiết dạy tốt hơn. Từ đó, lớp học cũng nhẹ nhàng, học sinh không bị áp lực, được tự tin và có hứng thú học tập, tự do sáng tạo,...

5. Giải pháp 5: Đổi mới giờ sinh hoạt cuối tuần

Trước đây tiết sinh hoạt chưa được coi trọng, tiết học khó vì công chuẩn bị nhiều, thường nặng nề, hình thức đơn điệu, nội dung thường bị xoay quanh vấn đề về học sinh mắc lỗi.

Đầu tiên cần chú ý đến việc cho học sinh trang trí lớp học trong giờ sinh hoạt lớp cuối tuần nhằm tạo không khí vui tươi phấn khởi cho học sinh. Việc trang trí lớp học là cơ hội cho nhiều học sinh có vẽ tự tay chính các em trang trí lớp, được thể hiện bản thân trước lớp. Mặc dù việc trang trí của các em chưa thật đẹp nhưng các em thấy việc mình làm thật ý nghĩa, góp phần vào thành công của lớp. Chú ý phần trang trí lớp có thể phân công từng Tổ, nhóm chuẩn bị để các em đều được tham gia.

Tiết sinh hoạt được đổi mới cả nội dung và hình thức. Tiết sinh hoạt chủ yếu là giúp học sinh nắm được phương hướng kế hoạch cho tuần học tới. Để đổi mới giờ học này, ngoài việc cho các em vui văn nghệ, tôi thiết kế thêm phần giao lưu **“Trò chơi học tập”** mà học sinh cũng thấy rất thú vị giúp các em tổng hợp lại được kiến thức cơ bản trong tuần.

Cụ thể: Giáo viên cho học sinh chuẩn bị trước các gói câu hỏi về các lĩnh vực khác nhau. Ví dụ tuần này là gói câu hỏi Tiếng Việt. Mỗi nhóm chuẩn bị khoảng 5 câu hỏi, các câu hỏi được các thành viên đưa ra góp ý viết sẵn ra giấy từ trước, sau đó mang lên được thầy và lớp trưởng cùng lớp phó học tập tổng hợp, lựa chọn để đưa ra trong trò chơi học tập giờ sinh hoạt. Với 3 tổ có 15 câu hỏi sẽ được thầy lựa chọn sắp xếp, thêm 1 vài câu hỏi của giáo viên đưa thêm nữa. Vì vậy sẽ có từ 10 - 15 câu hỏi. Với hình thức này các em sẽ được tự chuẩn bị kiến thức chủ động học tập tốt để trả lời tốt.

Hiện nay tôi thấy tiết sinh hoạt này không phải là tiết học khó mà tôi còn thấy đây là tiết học hay và thật ý nghĩa, các em đều háo hức mong chờ đến tiết học sinh hoạt cuối tuần này.

6. Giải pháp 6: Hoạt động của nhà trường góp phần xây dựng các lớp học hạnh phúc

Một trường học hạnh phúc là trường có các lớp học hạnh phúc. Ở đó, mỗi thầy cô hạnh phúc, học sinh hạnh phúc. Làm sao cho mỗi ngày đến trường, đến lớp thực sự là một ngày vui của trò và của cả thầy là tiêu chí nhiều nhà trường đang hướng tới.

Các hoạt động khác trong và ngoài giờ học góp phần không nhỏ tạo dựng lớp học hạnh phúc, trường học hạnh phúc. Nhà trường thường xuyên tổ chức các hoạt động giao lưu, tuyên truyền cho học sinh không những mang lại cho các em những hiểu biết về kiến thức, có kỹ năng quý báu mà còn mang lại nhiều niềm vui, hạnh phúc cho học sinh. Các em cảm thấy yêu trường, yêu lớp hơn.

Trong hai năm học gần đây, nhà trường tổ chức thi xếp sách nghệ thuật và giới thiệu sách thì dưới sự dẫn dắt của các thầy cô, học sinh tìm ý tưởng và sắp xếp sách rất đẹp mắt. Không những thế các em học sinh lớp tôi còn được nhà trường khen ngợi các em mạnh dạn tham gia thuyết trình bài rất tự tin. Kết quả ngoài mong đợi khi trong 2 năm liền tổ khối tôi được giải Nhất và giải Ba. Giải Nhất Học sinh tham gia tuyên truyền giới thiệu sách với chủ đề: “Đất nước trọn niềm vui” trong “Ngày hội đọc sách” Năm học 2022 -2023. Giải Ba Học sinh tham gia tuyên truyền giới thiệu sách với chủ đề: “Bác Hồ và danh nhân” trong “Ngày hội đọc sách” Năm học 2023 -2024.

Bên cạnh đó, việc làm tốt công tác bán trú cho học sinh trong trường học. Vào giờ ăn trưa, các con cũng được trải nghiệm niềm hạnh phúc trong lao động tự phục vụ ở mức độ vừa sức, bản thân tôi luôn nỗ lực di chuyển và nói chuyện thật nhiều với các con, giúp các con ăn ngon hơn và quan trọng được trải nghiệm sự ấm áp, yêu thương như trong chính bữa cơm gia đình của mình. Trước mỗi giờ ngủ trưa, tôi cho các con thư giãn bằng cách đọc truyện, tôi cũng thường bật những bản nhạc nhẹ nhàng giúp các con thư giãn, điều hoà cảm xúc và dễ đi vào giấc ngủ hơn.

Vì vậy xây dựng được lớp học hạnh phúc tạo nên trường học hạnh phúc, tạo thành xã hội hạnh phúc.

7. Giải pháp 7: Xây dựng phòng học thân thiện

Không gian học tập là môi trường ảnh hưởng rất lớn đến tâm lý thoải mái của học sinh. Lớp học của tôi được nhà trường cung cấp đầy đủ về cơ sở vật chất và trang thiết bị dạy học nhằm đáp ứng được các nhu cầu đổi mới giáo dục hiện nay. Ngoài ra, các con còn được học tập và vui chơi trong không gian thân thiện và gần gũi với thiên nhiên. Lớp được thiết kế các góc “xanh” giúp giáo viên và học sinh thư giãn sau những giờ học căng thẳng. Phối hợp với phụ huynh phát huy mọi nguồn lực để tạo dựng khung cảnh sư phạm lớp học thêm sáng - thoáng - xanh - sạch - đẹp, thân thiện và cởi mở.

Môi trường lý tưởng là việc chúng ta thường xuyên sử dụng các biện pháp giáo dục kỷ luật tích cực; bao dung với học trò; duy trì bầu không khí học tập, lao động ấm áp và thân thiện; mọi thành viên trong lớp học được yêu thương, được tôn trọng, được hiểu, được có giá trị và được đảm bảo an toàn.

Kết luận: Những kinh nghiệm trên cũng cần phải vận dụng linh hoạt và hoàn thiện hơn trong những năm học tiếp theo. trên đây chỉ là một số kinh nghiệm cũng như thành công ban đầu của bản thân tôi, hi vọng sẽ lan tỏa tới nhiều bạn bè nhà trường và hưởng ứng từ phía phụ huynh học sinh.

3. Kết quả sau khi áp dụng sáng kiến

Sau đây là số liệu thống kê sau thời gian thực hiện mà năm học 2023 -2024 tôi đã áp dụng đề tài này. Tôi tiến hành khảo sát tâm lý học sinh của hai lớp 2A5, 2A7 cuối năm học 2023 - 2024 với câu hỏi “Con có hạnh phúc khi đến trường không?”. Tôi nhận được kết quả như sau:

STT	Mức độ	2A6	2A7
1	Chưa bao giờ hạnh phúc(%)	0	2,7
2	Hiếm khi hạnh phúc (%)	5,6	8,1
3	Thỉnh thoảng hạnh phúc (%)	16,7	24,3
4	Thường xuyên hạnh phúc (%)	87,8	64,9

Từ kết quả trên, tỉ lệ học sinh hiếm khi hạnh phúc khi đến trường, tỉ lệ học sinh thỉnh thoảng hạnh phúc thấp hơn nhiều so với tỉ lệ học sinh thường xuyên hạnh phúc. Ở hai lứa tuổi, hai lớp khác nhau nhưng cảm giác hạnh phúc khi được đến trường ở hai lớp đã có sự khác nhau.

Cuối năm học này mặc dù còn khiêm tốn nhưng kết quả lớp tôi chủ nhiệm đã đạt được như sau:

+ Học sinh thi đấu trường toán học Vioedu: Có 01 học sinh đạt giải Nhì

môn Tiếng Việt cấp huyện, có 01 học sinh đạt giải ba môn Toán cấp huyện.

- + Lớp đạt giải Nhì “Vở sạch, chữ đẹp cấp trường”
- + Lớp và tổ khối 2 đạt giải Ba trong Ngày hội đọc sách.
- + Thi vẽ tranh chào mừng Ngày nhà giáo Việt nam 20/11 đạt giải Ba
- + Công trình măng non của lớp đạt giải Nhì
- + Lớp được nhà trường công nhận là “Lớp học hạnh phúc

Tôi thấy rằng hạnh phúc đến từ những điều giản dị, nó giúp tôi nhận được giá trị của bản thân, vui vẻ hạnh phúc tin tưởng và giúp tôi thành công. Qua đề tài này tôi mong muốn lan tỏa thông điệp: “Thầy cô hạnh phúc - Học sinh hạnh phúc - Lớp học hạnh phúc - Trường học hạnh phúc - Xã hội hạnh phúc”.

3.1. Về phía học sinh:

Vậy là sau một loạt các biện pháp đồng bộ của tất cả các lực lượng giáo dục trong và ngoài nhà trường thì lớp học hạnh phúc đã giúp các con có một môi trường học tập thân thiện, thoải mái như đang ở chính ở ngôi nhà thứ hai của mình vậy. Học sinh được khuyến khích chia sẻ những suy nghĩ của mình và tham gia nhiều hoạt động học vui vẻ với hình thức đa dạng, phong phú, phát huy năng khiếu và sở trường của cá nhân.

3. 2. Về phía phụ huynh học sinh:

Cha mẹ học sinh cũng có nhiều thay đổi, phụ huynh không quá cầu toàn, không gây áp lực với con, thường xuyên quan tâm và động viên con học tập đúng cách hơn. Phụ huynh tôn trọng và tin tưởng giáo viên, phụ huynh yên tâm các con em mình được học trong ngôi trường, lớp học an toàn.

Thăm lặng từng ngày từng giờ cuối cùng đã tìm được tiếng nói chung. Nhìn nhận của phụ huynh học sinh về thầy cô, trường học đã có nhiều thay đổi. Phụ huynh tin tưởng, trân trọng thầy cô, nâng cao uy tín của nhà trường.

3. 4. Về hiệu quả giảng dạy

Đối với giáo viên: Nhờ áp dụng các biện pháp trên trong quá trình công tác và giảng dạy mà tôi đã đúc rút ra được nhiều kinh nghiệm với kết quả tốt, nâng cao chất lượng giảng dạy cho học sinh, giáo viên hạnh phúc trong môi trường được tôn trọng, an toàn.

Đề tài này đã tìm được tiếng nói chung giữa giáo viên, học sinh và phụ huynh. Lớp học cũng nhẹ nhàng, học sinh không bị áp lực, các em vui vẻ hợp tác, tự tin và có hứng thú học tập, tự do sáng tạo, tích cực học tập tiến bộ từng ngày đến trường.

Tôi cảm thấy bản thân mình “Mỗi ngày đến trường là một ngày hạnh phúc”, học sinh thực sự cảm thấy “Mỗi ngày đến trường là một ngày vui”.

4. Hiệu quả của sáng kiến.

4.1. Hiệu quả khoa học

Sau 1 năm thực hiện đề tài này tôi thấy khái niệm “lớp học hạnh phúc” không còn xa vời viễn vông, dễ dàng thực hiện.

Qua nghiên cứu đề tài này, làm rõ nghĩa hơn khái niệm “lớp học hạnh phúc”, “trường học hạnh phúc”. Qua đó giúp cho giáo viên gắn với thực tế, có những cách làm mới, sáng tạo và hiệu quả.

4.2. Hiệu quả về kinh tế

Với những hiệu quả mang lại sau khi áp dụng đề tài, tôi chia sẻ với đồng nghiệp những biện pháp để cùng thực hiện. Giúp bản thân tôi và đồng nghiệp có được các giải pháp thực hiện và giảm được kinh phí học tập.

4.3. Hiệu quả về xã hội

Qua đề tài này tôi muốn lan tỏa thông điệp: “Thầy cô hạnh phúc - Học sinh hạnh phúc - Lớp học hạnh phúc - Trường học hạnh phúc - Xã hội hạnh phúc”.

5. Tính khả thi

Sáng kiến của tôi được BGH, tổ khối thông qua và tôi đã chia sẻ cho các đồng nghiệp trong trường cùng áp dụng bước đầu đã có hiệu quả nhất định.

Đề tài này thực hiện nhân rộng cho nhiều lớp học trong một trường sẽ góp phần xây dựng các lớp học hạnh phúc, khi đó tạo thành Trường học hạnh phúc tại Trường Tiểu học Tân Lĩnh.

Đề tài này có thể áp dụng nhân rộng cho nhiều lớp học, trường học khác và các cấp học khác nữa nhằm xây dựng “Lớp học hạnh phúc - Trường học hạnh phúc - Xã hội hạnh phúc”.

6. Thời gian thực hiện đề tài, sáng kiến

- Đề tài được áp dụng cho học sinh từ khối 1, 2, 3, 4, 5.
- Thời gian: Năm học 2022 - 2023, 2023 - 2024

7. Kinh phí thực hiện đề tài, sáng kiến: 0 đồng

III. KIẾN NGHỊ, ĐỀ XUẤT

Đối với các nhà trường và với Phòng Giáo dục cần quan tâm hơn nữa trong việc xây dựng lớp học hạnh phúc, trường học hạnh phúc hiệu quả trong thời gian tới.

Chỉ đạo áp dụng nhân rộng nhiều lớp học, trường học khác nhau.

Trên đây là một số giải pháp của cá nhân tôi về “Một số giải pháp xây dựng Lớp học hạnh phúc tại Trường Tiểu học Tân Lĩnh” mà bản thân tôi đã thực hiện trong suốt 2 năm qua. Tôi mạnh dạn viết thành sáng kiến nhằm đưa ra một số giải pháp mới để đồng nghiệp cùng tham khảo và góp ý kiến xây dựng để bổ sung thêm cho tôi những kinh nghiệm thực tế. Rất mong sự góp ý, đánh giá của hội đồng giám khảo các cấp để bản thân tôi có thêm nhiều kinh nghiệm áp dụng trong quá trình giảng dạy đạt hiệu quả cao hơn. Tôi xin chân thành cảm ơn!

Tôi xin cam đoan đây là SKKN của mình viết, không sao chép nội dung của người khác.

XÁC NHẬN CỦA CƠ QUAN (ký tên, đóng dấu)	<i>Tản Lĩnh, ngày 10 tháng 4 năm 2024</i> Người viết sáng kiến Nguyễn Văn Tài

MỘT SỐ HÌNH ẢNH VỀ HOẠT ĐỘNG CỦA HỌC SINH TRONG LỚP HỌC HẠNH PHÚC

Hình ảnh học sinh sôi nổi tự tin trong giờ học Tiếng Việt.

Học sinh sôi nổi, vui vẻ trong giờ sinh hoạt lớp.

Thầy giáo - Học sinh say sưa đọc sách tại thư viện nhà trường.

Một số sản phẩm STEAM của các em học sinh lớp 2A6 được chọn trưng bày trong Ngày hội công nghệ thông tin năm học này.

Giải Nhất Học sinh tham gia tuyên truyền giới thiệu sách với chủ đề: “Đất nước trọn niềm vui” trong “Ngày hội đọc sách” Năm học 2022 - 2023

Giải Ba Học sinh tham gia tuyên truyền giới thiệu sách với chủ đề: “Bác Hồ và danh nhân” trong “Ngày hội đọc sách” Năm học 2023 - 2024

Học sinh thi văn nghệ chào mừng ngày 20/11.

*Thầy giáo - Học sinh
tham gia trồng và chăm sóc công trình măng non của lớp.*

*Cô Hiệu trưởng - Thầy giáo chủ nhiệm - Học sinh
Chụp ảnh lưu niệm gắn kết yêu thương trong Ngày hoạt động trải nghiệm tại
Trường TH Tân Lĩnh*

Học sinh hạnh phúc, vui vẻ trong bữa ăn bán trú.

Thầy - Trò hưởng ứng cuộc thi: “Em vẽ trường học hạnh phúc”.

Sản phẩm của học sinh: “Em vẽ trường học hạnh phúc”.

TÀI LIỆU THAM KHẢO

1. Bộ Giáo dục và Đào tạo, Thông tư số 09/2021/TT-BGDĐT, Hà Nội, ngày 30 tháng 03 năm 2021, Quy định về quản lý và tổ chức dạy học đổi mới tiếp cận năng lực học sinh trong cơ sở giáo dục phổ thông và cơ sở giáo dục thường xuyên.
2. Nguồn thông tin trên mạng Internet, trên truyền hình về chủ đề Trường học hạnh phúc, lớp học hạnh phúc.

MỤC LỤC

STT	Tiêu đề	Trang
1	I. ĐẶT VẤN ĐỀ	1
2	1. Tính cấp thiết phải tiến hành sáng kiến.	1
3	2. Mục tiêu của đề tài, sáng kiến.	2
4	3. Thời gian, đối tượng, phạm vi nghiên cứu.	2
5	II. NỘI DUNG CỦA SÁNG KIẾN	3
6	1. Hiện trạng vấn đề	3
7	1.1. Thuận lợi	3
8	1.2. Khó khăn	3
9	1. 3. Số liệu điều tra	4
10	2. Giải pháp thực hiện	4
11	1. Giải pháp 1: Tìm kiếm tài liệu về lớp học hạnh phúc.	5
12	2. Giải pháp 2: Đổi mới bản thân, kiến tạo hạnh phúc	5
13	3. Giải pháp 3: Ứng xử sư phạm nâng cao năng lực nhà giáo.	6
14	4. Giải pháp 4: Nâng cao hiệu quả giảng dạy	9
15	5. Giải pháp 5: Đổi mới giờ sinh hoạt cuối tuần.	10
16	6. Giải pháp 6: Hoạt động của nhà trường góp phần xây dựng các lớp học hạnh phúc	11
17	7. Giải pháp 7: Xây dựng phòng học thân thiện	12
18	3. Kết quả sau khi áp dụng sáng kiến	12
19	4. Hiệu quả của sáng kiến.	13
20	5. Tính khả thi	14
21	6. Thời gian thực hiện đề tài, sáng kiến	14
22	7. Kinh phí thực hiện đề tài, sáng kiến	14
23	III. KIẾN NGHỊ, ĐỀ XUẤT	14